

Göteborg och Stockholm 28 08 2017

Ert Dnr: 110-906/2017

Vårt Dnr: 2017/0032

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Naturskyddsföreningens remissvar på betänkandet:
Delningsekonomi på användarnas villkor, SOU 2017:26

Naturskyddsföreningen synpunkter på utredningen.

Naturskyddsföreningen menar att utredningen på ett förtjänstfullt sätt visat på bredden av aktiviteter som växer fram där delande på olika sätt utgör en gemensam nämnare.

Naturskyddsföreningen stödjer utredningens förslag om att Konsumentverket och andra sektorsmyndigheter skall informera om delningsekonomi, vilket föreningen också anser bör vara en självklar del av verksamheten inom det Forum för miljösmart konsumtion som KoV har i uppdrag att utveckla.

Föreningen stödjer också utredningens förslag att Konsumentverket skall samarbeta med Konkurrensverket och bevaka utvecklingen av delningsekonomi ur ett användarperspektiv för att kunna föreslå insatser som förtydligar användarnas ställning.

Båda förslagen ovan försvåras dock av avsaknaden av en definition på vad som utgör en samhällsekonomiskt god delningsekonomi. I det följande lämnar vi våra ytterligare kommentarer på det vi menar saknas i utredningen.

Naturskyddsföreningen publicerade 2016 en bok med titeln Ägodela där vi visade på företeelser och modeller inom det vi då valde som svensk beteckning på sharing economy.

Föreningen gav ut boken för att bidra till att sprida kunskap om och att stimulera diskussioner om vilka delar av ägodelandet som bäst kan bidra till en hållbar utveckling. Föreningen menar att företeelser inom området "delningsekonomi" skulle kunna utvecklas för att bli viktiga redskap i arbetet med att nå cirkulära flöden och för arbetet med Agenda 2030. Föreningens samlade bedömning av betänkandets förslag är att de ej möter delningsekonomins potential i detta avseende.

1. Utredningens huvuduppdrag var att kartlägga en pågående utveckling av det som benämns som delningsekonomi i direktiven. Ansatsen är att regeringen vill förstå hur man kan underlätta för användarna att delta.

Tyvärr redovisar inte utredningen vad som definierar en delningsekonomi som ger en positiv samhällsutveckling. Naturskyddsföreningen saknar förslag på vilka delar av delningsekonomin som det är motiverat att gynna.

2. Utredningen skulle beskriva och kartlägga modeller där privatpersoner på olika sätt delar på materiella och finansiella tillgångar.

Föreningen menar att en definition avgränsad till privatpersoners delande är onödigt snäv. En vidare definition än den som utredningen valt skulle visat att deltagandet i delningsekonomin redan är större och mer spridd än vad som nu redovisas.

Med den valda definitionen ingår inte second handförsäljning och kanske inte ens klädbytesaktiviteter. Föreningen ser även folkbiblioteken, som sedan länge lånar ut mycket mer än enbart böcker, som en del av delningsekonomin. Föreningen menar at delande inkluderar också system som lånecyklar, som

komplement till annan kollektivtrafik, eller andra blandformer av verksamheter med inslag av offentligt stöd, snabbt fått stor spridning och acceptans. Andra exempel är cykelkök, sykök, återbrukscentra vid återvinningsstationer mm.

3. Naturskyddsföreningen utgår ifrån att positivt delande fyller en viktig funktion för att snabbare nå mål om en hållbar utveckling. Samtidigt anser vi att delande med negativa effekter mycket väl kan ske vilket då inte skall uppmuntras.

4. Utredningen redovisar hur olika grupperingar tillskrivit delningsekonomi potential för miljömässiga och sociala fördelar men tar inte ställning till hur dessa skall definieras eller hur främjandeåtgärder skulle kunna säkra att denna potential infrias. Eftersom utredningen saknar en definition på vad som karaktäriserar ett positivt delande blir det naturligt att inte heller främjandeåtgärder föreslås.

Föreningen anser att det är en brist att utredningen, som en konsekvens av ovanstående, inte lämnat några förslag med avseende på sitt fjärde uppdrag: "att bedöma om det finns behov av åtgärder för att främja en positiv utveckling". Om detta gjorts hade utredningen dels kunnat utnyttja möjligheten att redovisa förslag till vad som utgör en positiv utveckling och vilka former av delande som bidrar till denna, samt kunnat identifiera sådant delande som inte gynnar en hållbar samhällsutveckling.

5. Utredningen resonerar, som svar på sitt tredje uppdrag, om dagens lagstiftning som icke ändamålsenlig för delningsekonomins aktörer men landar i slutsatsen att ingen författningsändring behövs i detta skede. Istället föreslås att Konsumentverket mfl. ges i uppdrag att bevaka delningsekonomins framväxt och behov.

Föreningen menar att det är problematiskt att detta är utredningens slutsats då den identifierat SFS som ej ändamålsenlig.

6. En officiell kvalitetsmärkning berörs inte direkt i utredningen. Dock påtalar utredningen att avsaknaden av en nationell branschorganisation är en brist för delningsekonomins framväxt.

Föreningen anser att utredningen borde gått längre och föreslagit ett konkret uppdrag till Konsumentverket att verka för inrättandet av en branschorganisation.

7. Utredningen fastslår att avsaknaden av en mekanism för tvistlösning mellan privatpersoner är ett hinder för delningsekonomins framväxt. Dock föreslås inte att ARN:s uppdrag breddas till att även lösa tvister mellan privatpersoner då detta hade krävt författningsändring.

Föreningen beklagar att utredningen inte lägger fram ett förslag på hur tvistlösning mellan privatpersoner kan avhjälpas.

8. Naturskyddsföreningen hade gärna sett att delningsekonomi betraktades som ett strategiskt redskap, för att nå t.ex. mål inom cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion (Agenda 2030). Dessa perspektiv finns inte med i utredningsförslagen som saknar uttalad koppling till Agenda 2030.

Föreningen beklagar att regeringen inte valde att samordna utredningarna om cirkulär ekonomi och delningsekonomi.

9. Utredningen redovisar osäkerhet om huruvida delningsekonomin kommer att få någon större spridning överhuvudtaget, eller om den kommer att bli en stor omvälvande kraft. Denna osäkerhet har tydligt format de enbart observerande förslag som presenterats.

Naturskyddsföreningen hade hellre sett en proaktiv hållning där utredningen föreslagit insatser för att redan nu säkra att en delningsekonomi med samhällsnyttig inriktning utvecklas oavsett dess nuvarande volym.

10. Naturskyddsföreningen menar att utredningen hade kunnat lämna förslag till ett främjande av en positiv utveckling som utnyttjade erfarenheter från arbetet i Seoul, Amsterdam, Barcelona, Danmark etc. Gemensamt för dem alla är att de betraktar delande som en strategiskt viktig metod för att nå en

beslutad samhällsutveckling och att det offentliga söker samverkan med frivilliga krafter för att säkra att de mål man satt upp nås.

11. Naturskyddsföreningen saknar ett helhetsgrepp för området hållbar konsumtion där delningsekonomi hade kunnat vara ett nytt strategiskt redskap. Förslag från utredningen som hade gynnat en sådan utveckling hade kunnat vara att:

- Föreslå att konsumentministern får ett samordningsansvar för alla frågor inom hållbar konsumtion och produktion då delningsekonomi som strategiskt redskaps potential bättre kan utnyttjas.
- Föreslå en översyn av kommunallagen med sikte på att förtydliga hur delningsekonomi kan gynnas på kommunal nivå
- Föreslå att konsumentministern tar upp en dialog med olika näringslivsorganisationer för att gynna hur sambruk genom delande kan gynnas gm t.ex. utveckling av nya former av royaltysättning vid utlåning, försäkringslösningar etc.

Stockholm och Göteborg

Johanna Sandahl
Ordförande

Eva Eiderström
Avdelningschef